

Openbare reactie aan de hand van de internetconsultatie Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid

Rijssen, 2 juni 2022

Omdat volgens de Minister van Natuur en Stikstof, mevrouw C. van der Wal-Zeggelink, de staat van instandhouding van haas en konijn in het geding is, is de Minister voornemens voor het komend seizoen (2022/2023) de jacht op het haas niet te openen in de provincies die voor het haas een veronderstelde dalende populatietrend tonen, namelijk Groningen, Limburg en Utrecht. De Minister is tevens voornemens de jacht op het konijn in alle provincies niet te openen voor het komend jachtseizoen omdat de populatie van het konijn landelijk een sterk dalende trend zou vertonen. De Wildbeheereenheid “West-Twente” voelt zich genoodzaakt te reageren op dit voornemen middels deze open brief.

De Wildbeheereenheid “West-Twente” is al sinds 1988 en is daarmee één van de oudste wildbeheereenheden van ons land. Daardoor hebben wij de nodige ervaring opgedaan ten aanzien van jacht, beheer en schadebestrijding. Het werkgebied van de Wildbeheereenheid “West-Twente” omvat zo’n 17.500 ha en ligt centraal in Overijssel in de gemeenten Almelo, Hellendoorn, Hof van Twente, Rijssen-Holten en Wierden. Er maken 86 zelfstandige jachtvelden deel uit van onze WBE.

Zorg voor veld en wild

Jagers zijn intensief met hun veld, maar ook bij de regio betrokken. Dat geldt zeker voor onze WBE, waarbij er een grote diversiteit in biotopen is variërend van gebieden met een eeuwenoude historie (het kampenlandschap) tot recentere ontginningen uit de jaren zestig van de vorige eeuw (hoogveenontginning). Deze betrokkenheid uit zich in de zorg voor hun veld en wilde dieren, maar kenmerkt zich ook door de investering in relaties met boeren, burgers en buitenlui in wijde omgeving. Er is een diepe verbondenheid met landschap, natuur, cultuur en traditie, factoren die van groot belang zijn voor de recreatieve, sociale en landbouweconomische waarde van de streek.

Een gevarieerd ledenbestand door leeftijd, achtergrond en kennis

De samenstelling van ons ledenbestand is zeer divers ten aanzien van haarachtergronden. Zo is de oudste generatie gevormd door jarenlange ervaringen in het veld, zij hebben het landschap en het grondgebruik snel zien veranderen. Hun kennis is nog onmisbaar om de huidige situatie te kunnen begrijpen. Kennisvergroting speelt vanaf de jaren '70: jagers hebben sindsdien flinke investeringen moeten doen in hun opleiding alvorens de mogelijkheid te kunnen krijgen om een jachtakte te kunnen aanvragen. Een opleiding die altijd actueel was en is, gericht op kennis, vaardigheden en veiligheid gevolgd door een serieuze toetsing. De jongste generatie jagers kenmerken zich door een ruime blik op de wereld om hen heen en sociale interactie en communicatieve vaardigheden en gaan, goed opgeleid, de uitdagingen aan. Oud en jong vullen elkaar zo perfect aan.

Oogsten uit de aanwas? Natuurlijk!

De band van de jager met zijn omgeving en de hierin levende fauna en flora is sterk. Dat verantwoordelijkheidsgevoel en het besef van zijn handelen komt naar voren tijdens de jacht. Het hele jaar door wordt geobserveerd hoe dieren in het veld, en dus niet alleen ‘het wild’, zich

ontwikkelt. Daarbij zijn de jagers niet de enigen die gepassioneerd natuur en landschap beleven: vele anderen, zoals de bewoners van het buitengebied en boeren, delen de passie voor natuur en landschap en staan positief ten opzichte van de jacht. Vanzelfsprekend wordt er gejaagd, ook op het haas en het konijn. Het afschot is echter zeer beperkt ten opzichte van de stand: er wordt niet meer geoogst dan dat er aanwas is. De wildstand fluctueert ieder jaar en geen jager zal het risico willen lopen om te veel van de stand te bemachtigen en schade aan te richten aan de populatie. Zij of hij zal zich beperken tot een deel van de jaarlijkse aanwas: geen aanwas? Geen oogst! Deze verantwoordelijkheid, de zorgplicht voor haar of zijn veld, speelt een doorslaggevende rol, waarbij zeker de sociale controle van medegebruikers van onze groene ruimte, zoals boeren, burgers en recreanten niet vergeten mag worden.

Zorgen voor het wild is zorgen voor het landschap

Jacht is een veel ruimer begrip dan alleen het jagen met geweer. In de praktijk zijn er binnen onze WBE heel veel jagers die, samen met grondeigenaren en grondgebruikers, werken aan biotoopverbetering. Dan gaat het bijvoorbeeld om kleine landschapselementen waar gewerkt wordt aan het vergroten van diversiteit. Er komt ruimte voor dood hout en er worden inheemse struiken aangeplant die door insecten en vogels gewaardeerd worden.. Leden van onze WBE beheren op vrijwillige basis als sinds 1991 ruim 80 hectare aan kleine landschapselementen in het boerenland. Houtwallen, houtsingels en bosjes die zorgen voor een groene dooradering van het agrarische landschap. Jaarlijks worden er door jagers en andere vrijwilligers tientallen uren kosteloos gewerkt aan het beheer. Zij investeren in onder andere machines en brandstof. Uiteraard zijn de vrijwilligers voorzien van een zaagcertificaat, met dank aan Staatsbosbeheer. Houtwallen en singels worden regelmatig gedund, zodat deze telkens verjongen en interessant blijven voor het landschap en de flora en fauna. Bossen worden onderhouden, er worden overgangszones gecreëerd waardoor er een grote variatie aan planten en dieren mogelijk is. De beloning voor al het werk is het besef samen het landschap in stand te houden zoals dat al honderden jaren gebeurt. Zo kan er ook verantwoord geoogst worden uit de houtopstanden in de vorm van bijvoorbeeld paal – of brandhout. Dus net zoals de jacht: duurzaam en verantwoord.

Het patrijs weer in opmars

Onze bijzondere aandacht heeft het patrijs. Via de door de WBE opgerichte Stichting Patrijs van West-Twente (www.patrijsvanwesttwente.nl) wordt gewerkt aan de verbetering van de biotoop door middel van de aanleg van faunastroken. Het doel is de achteruitgang van de populatie patrijzen als karakteristieke soort voor het Twentse landschap te stoppen en zo mogelijk de populatie te vergroten. Dit doen we door een soort van 'groen netwerk' binnen het werkgebied van WBE 'West-Twente' aan te leggen. Niet alleen het patrijs profiteert van deze maatregelen, ook andere vogelsoorten van het agrarisch cultuurlandschap profiteren hiervan, zoals kwartel, geelgors, fazant, graspieper, gele en witte kwikstaart, veldleeuwerik, grauwe gors, kneu, kerkuil en torenvalk. Daarnaast profiteren dagvlinders, bijen en zweefvliegen van de faunaranden. Jaarlijks worden steeds meer stroken ingezaaid door jagers en agrariërs. Uit periodieke tellingen en waarnemingen blijkt het aantal patrijzen weer toe te nemen.

Een veranderende omgeving

In de loop der jaren hebben zich binnen het werkgebied van de WBE ingrijpende planologische ontwikkelingen voorgedaan. Denk daarbij aan de aanleg van de A35 en de rondweg Wierden, de herinrichting van de Regge, aanleg en uitbreiding van natuurterreinen en uitbreidingen van woon- en industriegebieden. Daarbij heeft de WBE altijd getracht haar deskundigheid in te brengen. Ongeacht of het nu ging om het opslokken van ruimte door woningbouw of industrieterreinen of omvorming van landbouwgrond tot nieuwe natuur. Het belang van onze leden en die van de fauna werd, zoals vastgelegd in onze statuten, nooit uit het oog verloren.

Beheer en schadebestrijding als dienstverlening

Leden van de WBE zijn dienstverlenend naar de landbouw toe, door aandacht te besteden aan het voorkomen en bestrijden van landbouwschade. Schade aan landbouwgewassen door kauwen, zwarte kraaien, houtduiven en in toenemende mate nijlganzen en grauwe ganzen heeft permanent de aandacht. Zo werd jarenlang de stand van de roeken in de gemeenten Almelo en Wierden gemonitord door inventarisatie van roekenkolonies. Vanzelfsprekend werken onze leden verder mee aan de jaarlijkse tellingen van onder meer ganzen. De WBE verstrekt informatie over en ondersteunt het melden van wildschade door de landbouw.

Samenwerking met andere actoren in het werkgebied

De WBE is lid van de lokale agrarische natuurvereniging en werkt nauw met deze samen. Zo wordt informatie verspreid, worden initiatieven aangedragen en werkzaamheden in het veld gestimuleerd en ondersteund. Daarnaast onderhoudt de WBE nauwe contacten met lokale natuur- en milieuverenigingen waar bij kennis gedeeld wordt. Regelmatig wordt samen naar buiten toe opgetreden. Weidevogelbeheer is ook een aspect waar de leden van de WBE actief aandacht aan besteden door zich te richten op hun specialiteit, de bejaging van in de wet genoemde predatoren. Dit in samenspraak met weidevogelvrijwilligers, boeren en natuurbeschermingsorganisaties zoals IVN. De ligging van de WBE, direct aan de oostzijde van de Sallandse Heuvelrug, betekent dat veel leden hun nachtrust opofferen om gebruik te maken van de kunstlichtvergunning om in de nachtelijke uren de vos te bestrijden. Beheer van predatoren is tevens een voorwaarde om het korhoen voor ons land als standvogel te behouden.

Het ree: een prachtig dier, het beheren waard

Gewetensvol kwijten veel leden zich van hun wettelijke taak om de stand van de reeën te beheren aan de hand van het door de provincie Overijssel vastgestelde beheer. Alles wordt gedaan om confrontaties tussen verkeersdeelnemers en reeën te voorkomen door een gericht afschot. Daarvoor is een uitstekende kennis van het veld en over het gedrag van het ree nodig. Na verloop van tijd herkent men ieder individuele dier. WBE 'West-Twente' was de eerste WBE die in Overijssel een eigen uitgebreid en goed onderbouwd reewildbeheerplan had. Het format van dit plan was zelfs jarenlang de basis van het provinciale beheerplan.

Toezicht en handhaving is nodig

Door maatschappelijke ontwikkelingen als gevolg van de coronapandemie is de afgelopen twee jaar gebleken dat het huidige toezicht in het buitengebied te kort schiet. Maar ook daarvoor al, sinds de opheffing van de Veldpolitie, is gebleken dat toezicht in het buitengebied hard nodig is. Daarom wordt dit jaar geïnvesteerd in professioneel toezicht door het aantrekken van een volledig politieel bevoegde BOA. Op deze wijze willen wij als WBE, ondersteunt door de leden, bijdragen aan de rust en veiligheid op het platteland. Daarom neemt de WBE ook actief deel aan het regionale platform Veilig Buitengebied, gericht op het voorkomen en bestrijden van ondermijning.

Transparantie en communicatie

Openheid en duidelijkheid zijn voor de WBE en haar leden belangrijke eigenschappen. Daarom communiceren wij al jaren duidelijk over de activiteiten van onze leden voorlichting en ontplooiën initiatieven. Daarbij bieden wij de mogelijkheid om te reageren en in gesprek met ons te gaan. In de praktijk heeft dit geleid tot intensieve contacten met bijvoorbeeld organisaties van plaatselijk belang, gemeentelijke politici en bestuurders.

Bij alle activiteiten van de WBE en haar leden is motivatie, betrokkenheid en een belang een drijfveer. Als organisatie zijn wij transparant in onze activiteiten en staan open voor nieuwe ontwikkelingen. Echter is onze eerste prioriteit het belang van de leden en de jacht. Zo staat er in onze statuten: *'De wildbeheereenheid is een vereniging van jachthouders met een jachtakte en anderen dat tot doel heeft te bevorderen dat een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd mede in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers en/of terreinbeheerders en mede ter uitvoering van het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan. Het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door de grondgebruiker en de uitoefening van de jacht geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.'*

Besluitvorming op basis van verkeerde aannames

De Minister stelt voor om per 15 oktober 2022 een landelijk jachtverbod in te stellen voor het konijn en voor het haas in de provincies Groningen, Utrecht en Limburg. Dit op grond van informatie welke zij ontving via een bureaustudie.. Het blijkt dat de methode waarop deze studie uitgevoerd is specifiek ontworpen werd voor een onderzoek naar kwetsbare en zeldzame soorten volgens de Habitatrictlijn. In de Wet Natuurbescherming staan criteria en de definitie op grond waarvan een beoordelingsmethode gekozen moet worden. De thans gekozen methode voldoet niet aan deze eisen. Voor het sluiten van de jacht op het konijn werden referentiecijfers uit de jaren '50 gebruikt waarbij de biotopen, het grondgebruik, de inrichting, de bevolkingsdruk, ja Nederland als geheel zelfs totaal niet vergelijkbaar is met 2022. Hieruit valt te concluderen dat iedere vorm van logica ontbreekt ten aanzien van de jachtsluiting. Wat betreft de cijfers van het haas is gebruik gemaakt van waarnemingen van SOVON. Een organisatie die zich bezig houdt met de avifauna en zeker niet met het haas. Toevallige waarneming van het haas worden dus zichtbaar soms geregistreerd. Gegevens waarop de Minister beleid wenst te maken.

Advies: gebruik de cijfers van de veldmensen

Er is volledig voorbij gegaan aan informatie die wel beschikbaar is, namelijk de cijfers van de provinciale faunabeheereenheden. Zij krijgen de telcijfers maar ook de afschotcijfers door van de WBE's. Dit geeft een betrouwbaar en realistische beeld van de ontwikkeling van de stand. Aan de beschikbaarheid van deze cijfers is blijkbaar doelbewust voorbijgegaan.

De waarnemingen zoals deze al dan niet toevallig gedaan zijn en vastgelegd, geven slechts een deel van de werkelijke populatie weer. Het is inmiddels duidelijk geworden, dat bij tellingen in de ochtend of avond slechts een deel van de populatie waargenomen kan worden. Zelfs de Zoogdierenvereniging erkent dat tellen erg moeilijk is. Daarnaast is het trouwens volkomen onduidelijk op welke wijze deze organisatie telt en registreert. Zij teltnamelijk pas vanaf 1994 en niet vanaf 1950 zoals gesuggereerd wordt met de cijfers ten aanzien van het konijn. Zoals de Zoogdierenvereniging zelf al aangeeft, is de druk van jacht op populaties niet van invloed op de langjarige ontwikkeling van een soort. Met het voortschrijden van de techniek, de komst van geavanceerde en warmtebeeldkijkers blijkt dat goede waarnemingen en dus tellingen 's nachts het meest betrouwbaar zijn. Helaas is goede apparatuur erg duur en daardoor niet altijd bereikbaar voor iedere jager. Hierover is door de KNJV een rapport gepubliceerd wat hierover duidelijk is. Over dit rapport beschikt de Minister.

Telprotocollen op basis van jarenlange veldkennis

WBE's zijn in samenwerking met hun belangenorganisaties zoals KNJV en NOJG en de FBE's bereid om nieuwe telprotocollen op te stellen aan de hand van de recente ervaringen. Deze zullen vooraf gevalideerd moeten worden door de belanghebbenden. Pas dan komen cijfers beschikbaar waarop de Minister een gefundeerd beleid kan maken. De feitelijke onderbouwing met correcte gegevens ontbreekt thans.

De feitelijke stand van het wild

WBE 'West-Twente' heeft samen met WBE Aalten e.o. in de jaren '80aan de basis gestaan van de WBE Databank. Dat betekent dat jarenlang administratie gevoerd wordt over bijvoorbeeld afschotcijfers. Als wij de afschotgegevens van 2012 tot en met 2021 nemen zoals door onze leden werd ingevoerd in het FaunaRegistratieSysteem, zien wij wat het haas betreft de laatste jaren minimaal een stabiele trend van het afschot per 100 ha. De stand van de konijnen fluctueert, tijdens het jachtseizoen wordt er nauwelijks op konijnen gejaagd, afschot vindt vooral plaats in het kader van bestrijding van schade en overlast. Daarbij mag aangenomen worden dat het uiteindelijke en feitelijke afschot slechts een zeer beperkt deel van de stand betreft gezien de verantwoordelijkheid die onze leden in het veld nemen.

Jachtseizoen	WBE	Bejaagbaar oppervlak	Provincie	Diersoort	aantal	Aantal/100Ha
2012	West-Twente	1037	Ov	haas	36	3,47
		1037		konijn	5	0,48
2013		1893		haas	71	3,75
		1893		konijn	23	1,22
2014		4920		haas	177	3,6
		4920		konijn	119	2,42

2015		5992		haas	281	4,69
		5992		konijn	163	2,72
2016		7946		haas	305	3,84
		7946		konijn	150	1,89
2017		11242		haas	470	4,18
		11242		konijn	72	0,64
2018		10972		haas	494	4,5
		10972		konijn	108	0,98
2019		11525		haas	626	5,43
		11525		konijn	44	0,38
2020		9082		haas	442	4,87
		9082		konijn	75	0,83
2021		9129		haas	461	5,05
		9129		konijn	49	0,54

1. Ten aanzien van de jaren 2020 en 2021 golden er Corona-regels waardoor er beperkingen opgelegd werden en de activiteiten in de velden beperkt werden.
2. De stand van het konijn fluctueert sterk gedurende het jaar, afhankelijk van de weersomstandigheden treden vooral vanaf de periode september/oktober vaak ziekten op waardoor de stand die in de zomermaanden hersteld is, weer instort.

Conclusie en advies

Een jachtverbod zoals voorgesteld op het konijn (landelijk), of op het haas (nu nog in drie provincies en wellicht in de toekomst mogelijk landelijk) tast de motivatie van iedere individuele jager aan. De ingreep wordt als denigrerend en respectloos ervaren, alsof de jager geen verantwoordelijkheid kent. Voor alle activiteiten van de jagers, geldt dat het bemachtigen van wild uitgevoerd wordt volgens het wise-use (!) principe

De Minister heeft haar ambt aanvaard en daarbij aangegeven als haar leidraad “De natuur versterken en tegelijk investeren in toekomstbestendige landbouw. Ik sta voor deze opdracht.... (einde citaat)”. Met het door haar ingezette beleid om de Wet natuurbescherming op haar eigen wijze te interpreteren en faunabeheereenheden te negeren, is zij een verkeerde weg ingeslagen.

Het voorgestelde jachtverbod is een voorbeeld van mismanagement pur sang op grond van verkeerde cijfers, een totaal verkeerde voorstelling van zaken. Daarom onze oproep om het voorstel tot sluiting van de jacht op het konijn landelijk en op het haas in Groningen, Utrecht en Limburg per 15 oktober a.s. in te trekken. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Bestuur

Wildbeheereenheid “West-Twente”

J. Flim voorzitter

Afschrift aan

De Telegraaf

Algemeen Dagblad

De Volkskrant

Het Parool

NRC Handelsblad

Trouw

Het Financieele Dagblad

Reformatorisch Dagblad

nrc next

Nederlands Dagblad

Metronieuws

Tubantia